

ÖZBEKİSTAN ÜLKE PROFİLİ

Bu kitapçıktaki veriler
T.C.Ticaret Bakanlığı Dış Temsilcilikler ve
Uluslararası Etkinlikler Genel
Müdürlüğü'nden alınmış tır .

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	2
2. GENEL EKONOMİK DURUM	6
3. DIŞ TİCARET	7
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	12
5. TÜRKİYE ile TİCARET	16
EKLER:	20

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Özbekistan Cumhuriyeti
Yönetim Biçimi	Cumhuriyet
Resmi Dili	Özbekçe
Başkent	Taşkent (2,5 milyon kişi)
Yüzölçümü	448.900 km ²
Nüfus	30,5 milyon
Dini Yapı	Müslüman % 88, Ortodoks % 9, Diğer %3
Büyük Kentler (kişi)	Namangan, Semerkant, Andican, Buhara
Uluslararası Telefon Kodu	+998
Para Birimi	Som

Kaynak: CIA World Factbook

Özbekistan'ın Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar ve Uluslararası İlişkiler

ADB, CICA, CIS, EAPC, EBRD, ECO, FAO, IAEA, IBRD, ICAO, ICC (ulusal komiteler), ICt, ICRM, IDA, IDB, IFAD, IFC, IFRCS, ILO, IMF, Interpol, IOC, ISO, ITSO, ITU, MIGA, NAM, OIC, OPCW, OSCE, PFP, SCO, UN, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UNWTO, UPU, WCO, WFTU (NGOs), WHO, WIPO, WMO, WTO (gözlemci)

Coğrafi Konum

Orta Asya'nın merkezinde bulunan Özbekistan'ın komşuları Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Afganistan ve Türkmenistan olup yüzölçümü 447.400 km²'dir. Ülke güneybatıdaki Ceyhun (Amuderya) ile kuzeydoğudaki Seyhun (Sırderya) ırmakları arasında uzanan toprakların büyük bölümünü kapsar. Ülkenin kuzey ile güney ucu arası 925 km, doğu ile batı ucu arası 1.400 km olup, sınırlarının toplam uzunluğu 6.221 km'dir. 1936'da kurulan Karakalpakistan Özerk Cumhuriyeti ile birlikte Özbekistan, 13 bölgeye ayrılmıştır. Bu bölgeler: Andican, Buhara, Cizzah, Kaşkaderya, Namangan, Semerkant, Surhanderya, Sırderya, Taşkent, Fergana, Harezmi ve Nevai bölgeleridir.

Topraklarının yüzde 46'sı yayla ve bozkırlardan ve yüzde 41'i de çöl ve diğer arazi tiplerinden oluşan Özbekistan'ın toplam kara alanlarının yüzde 3'ü orman ve koruluk, yüzde 10'u ise tarıma elverişlidir. Ekilebilir alanların yaklaşık yüzde 95'i ise sulanabilmektedir. Bu özelliği ile Özbekistan, Orta Asya cumhuriyetleri arasında en iyi sulu tarım yapılabilen ülke konumundadır.

Siyasi ve İdari Yapı

Demokratik sistemi yerleştirmek için çok partili sisteme geçilmesine yönelik olarak alternatif partilerin kurulması için gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Aralık 1994'de ilk çok partili demokratik seçimler yapılarak mevcut meclis oluşturulmuştur.

2004 yılında yapılan bir yasal düzenlemeyle, Özbekistan'da yasama organı olarak; Yüksek Meclis, 150 üyeli Yasama Meclisi ve 100 üyeli Senato olarak yeniden şekillendirilmiştir. Senatoya; Karakalpakistan Cumhuriyeti, Taşkent Şehri ve diğer 12 vilayetten 6'şar Senatör (toplam 84 senatör) seçilmekte, kalan 16 Senatör de Cumhurbaşkanı tarafından tayin edilmektedir. 150 kişilik Yasama Meclisi'nin 135 milletvekilliği için siyasi partilerden seçim sonucuna göre belirlenmektedir. Daha önce belirlenen 15 sandalye ise Özbekistan Ekoloji Hareketi'ne verilmiştir.

Meclis; dar bölge seçim sistemine göre siyasi partilerin katıldığı oylamalar sonucunda seçilen milletvekillerinden oluşmaktadır. Görev süresi beş yıl olan Meclis, bir sonraki Meclis oluşuncaya kadar görevine devam etmektedir. Seçim günü 25 yaşını doldurmuş olan ve en az beş yıl süreyle Özbekistan'da daimi ikamet eden Özbek vatandaşları milletvekili seçilme hakkına sahiptir. Milletvekilleri bilimsel ve pedagojik faaliyetin dışında ücret karşılığı başka bir faaliyette bulunamamaktadır.

Senato; Bölgesel temsil esasına göre seçilen 100 senatörden oluşur. Karakalpakistan Cokarı Kengesi (Yerel Meclis), 12 vilayet ve Taşkent Şehrine bağlı şehir ve ilçe meclislerine seçilen yerel meclis vekilleri tarafından yapılan ortak toplantılarda, gizli oylama ile 6'şar kişi (toplam 84) Senatör olarak belirlenmektedir. Bakiye 16 Senatör ise Cumhurbaşkanı tarafından bilim, sanat, edebiyat, ekonomi ve diğer alanlarda önemli konuma sahip, saygın kişiler arasından atanmaktadır. Senato'da bölgesel, siyasi ve diğer esaslara dayalı gruplar oluşturulamaz. Görev süresi beş yıl olup yeni Senato oluşturuluncaya kadar göreve devam eder. Seçim günü 25 yaşını doldurmuş, beş yıl daimi olarak ikamet eden Özbek vatandaşları senatör olma hakkına sahiptir. Dokunulmazlık hakkına sahip olan Senato üyeleri, suçlanamaz, gözaltına alınamaz ve yargılanamazlar. Senato'da daimi olarak görev yapacak senatör sayısı toplam üyenin ¼'ünü geçemez, daimi çalışacak senatörler bilimsel ve pedagojik faaliyetin dışında ücret karşılığı herhangi bir gelir getirici işle meşgul olamazlar.

Bakanlar Kurulu, Başbakan, Başbakan Yardımcıları, bakanlar ve devlet komitesi başkanlarından oluşur. Karakalpakistan Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Başkanı da Bakanlar Kurulu üyeleri arasında yer almaktadır. Bakanlar Kurulu, Cumhurbaşkanı ve Yüksek Meclis'e (Yasama Meclisi ve Senato) karşı sorumludur. Bakanlar Kurulu, seçimlerin ardından kurulan yeni Yüksek Meclis'e istifasını sunar. Yeni yapılan genel seçimlerin ardından Başbakan adayı, Yasama Meclisi'nde en çok milletvekilliği sandalyesine sahip siyasi parti veya eşit sayıda milletvekilliği sandalyesine sahip bir kaç siyasi parti tarafından önerilir. Cumhurbaşkanı önerilen Başbakan adayını inceledikten sonra 10 günlük süre içerisinde Yasama Meclisi ve Senato onayına sunar. Başbakan adayı, milletvekilleri ve senatörlerin toplam sayısının yarısından fazlasının destek oyu ile onaylanmış sayılır. Bakanlar Kurulu üyeleri Başbakan tarafından önerilir ve Cumhurbaşkanı tarafından onaylanır.

Başbakan ile Yasama Meclisi arasında devamlı anlaşmazlık olması durumunda, Yasama Meclisi milletvekilleri toplam sayısının en az üçte ikisi tarafından Cumhurbaşkanı'na sunulan öneri çerçevesinde, Yüksek Meclis'in alt ve üst kanadının ortak oturumunun gündemine Başbakana güvensizlik oyu verilmesi konusu getirilir. Başbakana güvensizlik oyu, milletvekilleri ile senatörlerin toplam sayısının en az üçte ikisinin oy vermesi durumunda geçerli olacaktır. Bu durumda, Cumhurbaşkanı Başbakanın görevinden alınmasına ilişkin karar alır. Bakanlar Kurulu da Başbakan ile birlikte istifa eder. Yeni Başbakan adayı Cumhurbaşkanı tarafından Yüksek Meclisi Yasama Meclisi'ndeki siyasi parti meclis gruplarıyla ilgili istişareler yapıldıktan sonra Yüksek Meclis alt ve üst kanadının onayına sunulur. Başbakan adayı Yüksek Meclis tarafından iki kez reddedilmesi durumunda Cumhurbaşkanı, Başbakan Vekilini atar ve Yüksek Meclisi fesheder.

Bakanlar Kurulu, Başbakan, 7 Başbakan Yardımcısı, 15 Bakan ve 8 Komite Başkanından oluşmaktadır.

2016 yılında ülkenin ilk Cumhurbaşkanı İslam Kerimov'un vefatı sonrası yapılan seçimlerde 2003 yılından beri Başbakanlık görevini yürüten Şevket Mirziyoyev yeni Cumhurbaşkanı olarak seçilerek görevine başlamıştır.

Nüfus ve İstihdam

Ülke nüfusunun yaklaşık 30,5 milyon olduğu tahmin edilmektedir. Nüfusun büyük bölümü Fergana Bölgesinde yaşamakta olup, ülkenin güneyinde de nüfus yoğunken merkez ve çöllerde nüfusun yoğunluğu oldukça düşüktür.

Nüfusun % 50,4'ü şehirlerde yaşamaktadır.

Genç bir nüfusa sahip olan Özbekistan'da nüfusun % 16.6'sı 25, % 23.1'i 15 yaşın altındadır.

Nüfusun Yaşlara Göre Dağılımı

0-14 yaş: % 23.19
15-24 yaş: % 16.63
25-54 yaş: % 45.68
55-64 yaş: % 8.63
65 yaş ve üstü: % 5.87

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Özbekistan'da 100'den fazla yeraltı maden çeşidi bulunmaktadır. Bunların başında; altın, bakır, gümüş, kurşun, çinko, uranyum ve benzeri yeraltı kaynakları gelmektedir. Özbekistan volfram, doğal gaz ve diğer yeraltı hammadde kaynakları bakımından önemli bir zenginliğe sahiptir.

Özbekistan'da en önemli maden kaynağı altın yataklarıdır. Özbekistan, altın madenleri bakımından dünyada dördüncü, altın üretiminde ise BDT ülkeleri içinde Rusya'dan sonra ikinci, dünyada dokuzuncu sırada yer almaktadır. Altın yataklarının merkezi Nevai vilayetindeki Muruntov'dur. Burada 20 yıl önce altın bulunmuş ve işlenmeye başlanmıştır. Dünyada; Muruntov yatağı, açık usulde altın kazılan Endonezya'daki "Grosberg" yatağından sonra ikincidir. Onun uzunluğu 3.5 km, eni 2.7 km ve çukurluğu 430 metredir. Taşkent sınırında Cizzah ve Namangan vilayetlerinde de (Mercan-Bulak, Zarmitan, Çadak) altın maden yatakları vardır. Bu maden yatakları sayesinde Taşkent'e yakın Almalık şehri kurulmuş ve burası renkli metallerin işlendiği merkez haline gelmiştir.

Ülkede bir diğer önemli doğal kaynak da bakırdır. Toplam bakır rezervleri 1.3 Milyon ton olarak hesaplanan Özbekistan, bu alanda dünyada onuncu sırada gelmektedir. Ülkede 40 yıl daha işletilebileceği öngörülen bakır, aynı zamanda ülkenin önemli ihraç kalemleri arasında yer almaktadır.

Dünyanın 7'nci büyük uranyum üreticisi ve 5'inci ihracatçısı olan Özbekistan'ın bilinen uranyum rezervleri ise 185.500 ton civarındadır.

Özbekistan topraklarında çok miktarda tuz yatakları, alüminyum, mermer, granit, değerli taşlar ve inşaat malzemeleri hammaddesi vardır. Meşhur Gazdan mermer yatağı ülkede bulunmaktadır. Bu mermerler inşaatlarda, binalarda ve diğer çeşitli alanlarda kullanılmaktadır. Çakmak taşı, seramik, porselen mineralleri vardır. Siyah metallere demir, manganez ve krom yatakları mevcut olup, bunları işlemek için Bekabad'da metalurji fabrikası kurulmuştur. Özbekistan'da çok miktarda manganez bulunan maden yatakları özellikle Dautaş, Kızılbayrak, Kaşkaderya sınır bölgelerinde yer almaktadır.

Özbekistan sanayi üretiminde renkli metaller önemli yer tutmaktadır. Üretim, genel olarak altın, bakır ve ısıya dayanıklı metallere oluşmaktadır. Bu alandaki en büyük işletme, Almalık'taki metalurji kompleksidir. Söz konusu maden-metalurji fabrikasının modernize edilmesi amacıyla 2008-2012 döneminde 294 milyar Sum'luk (yaklaşık 232 milyon dolar) yatırım yapılmıştır. Çırçık şehrinde kurulan fabrikada volfram ve molibden üretimi gerçekleştirilmektedir.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2019	2020	2021*	2022*	2023*	2024*	2025*	2026*
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	364,68	338,28	387,09	417,21	453,23	488	525,04	564,64
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	4,3	-5,6	6,5	6	5,7	5,3	5	5
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	11,213	10,270	11,604	12,350	13,251	14,096	14,991	15,942
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	0,7	-1,1	2	2	2	2	2	2
Cari Ödemeler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	3,4	4,4	3,8	3,7	3,7	3,5	3,4	3,4
Toplam Yatırımların GSYİH'ya Oranı (%)	21	19,7	22,5	20,7	20,5	20,4	20,4	20,3
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	3,3	4,5	3,8	3,6	3,5	3,5	3,5	3,5
Nüfus (milyon)	32,52	32,94	33,36	33,78	34,2	34,62	35,02	35,42

*: Tahmin

Kaynak: IMF

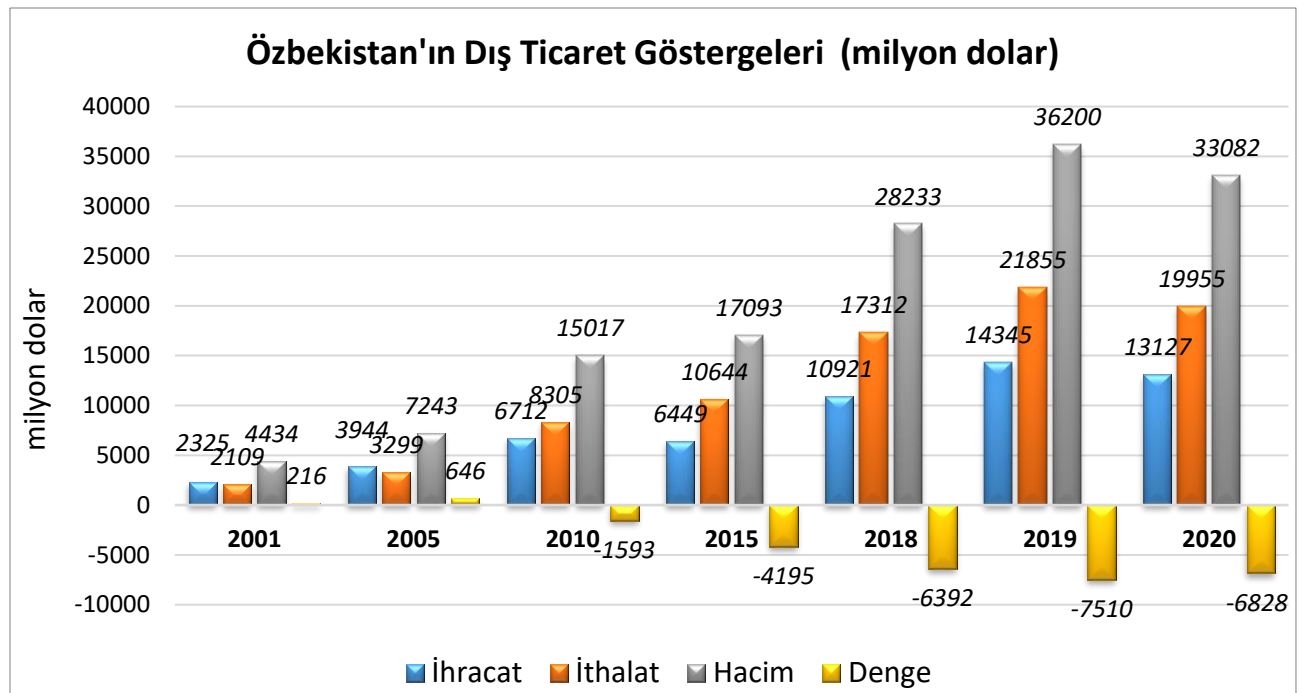
3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Trademap verilerine göre, Özbekistan, 2020 yılında dünyaya 13,1 milyar dolar ihracat gerçekleştirmiştir. Ülkenin 2020 yılında dünyadan ithalatı 19,9 milyar dolar olmuştur. Ülkenin 2020 yılında bir önceki yıla göre ihracatı % 8,5, ithalatı % 8,7 azalmıştır.

2020 yılında dış ticaret açığı önceki yıla göre % 9 artarak yaklaşık 7 milyar dolar olmuştur.

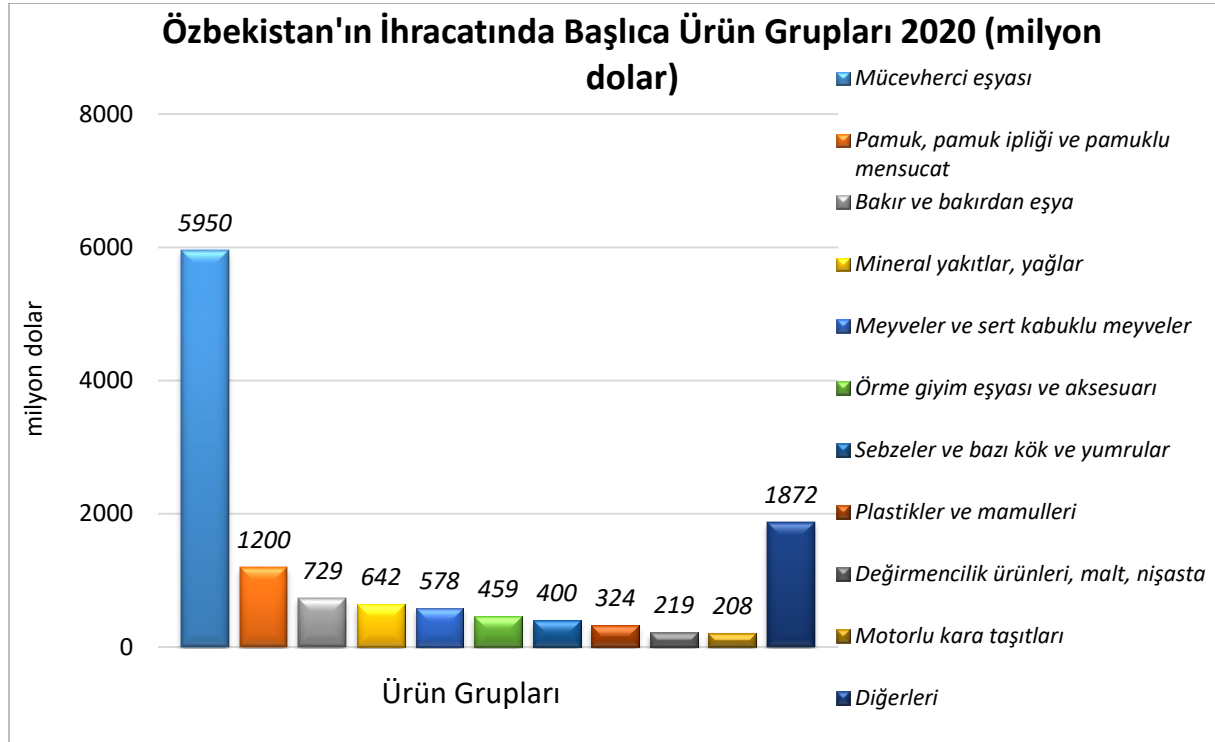
Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak:Trademap

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

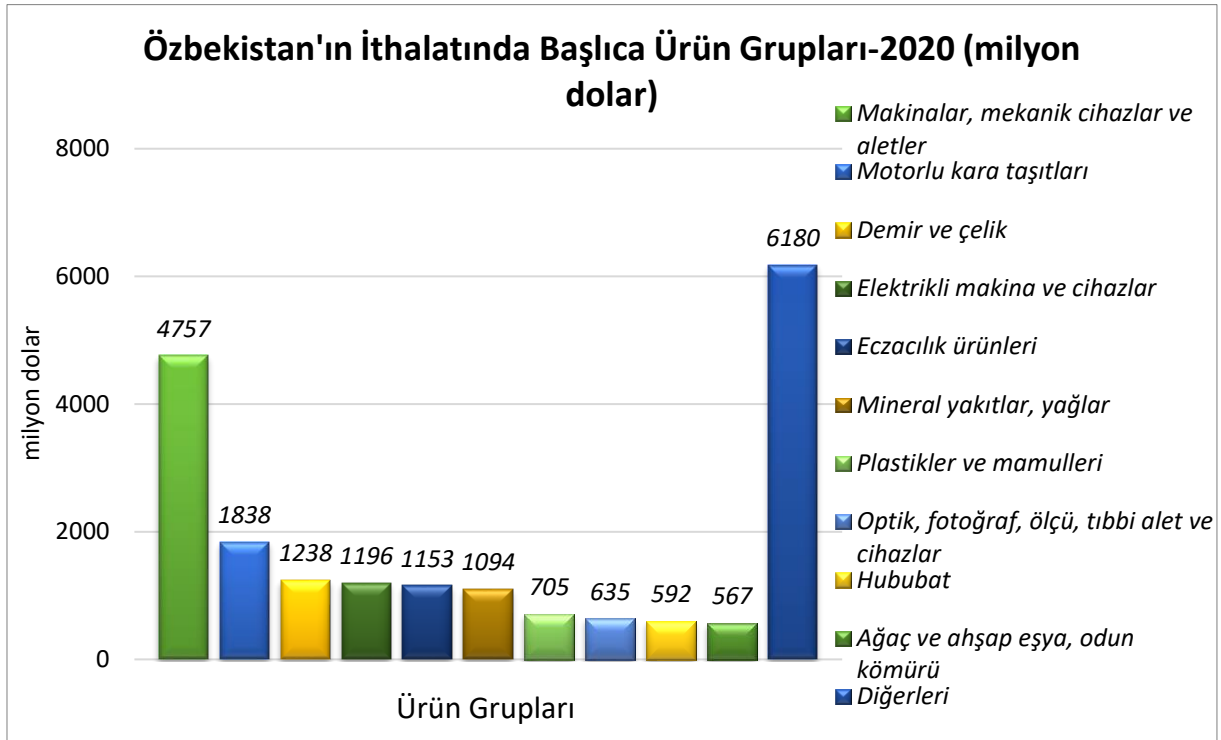

Kaynak:Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

2020 yılı itibarı ile mücevherci eşyası, pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat, bakır ve bakırdan eşya, mineral yakıtlar, yağlar, meyveler ve sert kabuklu meyveler, örme giyim eşyası ve aksesuarı, sebzeler ve bazı kök ve yumrular, plastikler ve mamulleri, değirmencilik ürünleri, malt, nişasta ile motorlu kara taşıtları ülkenin ihracatında önem arz eden ürün gruplarıdır.

İthalat

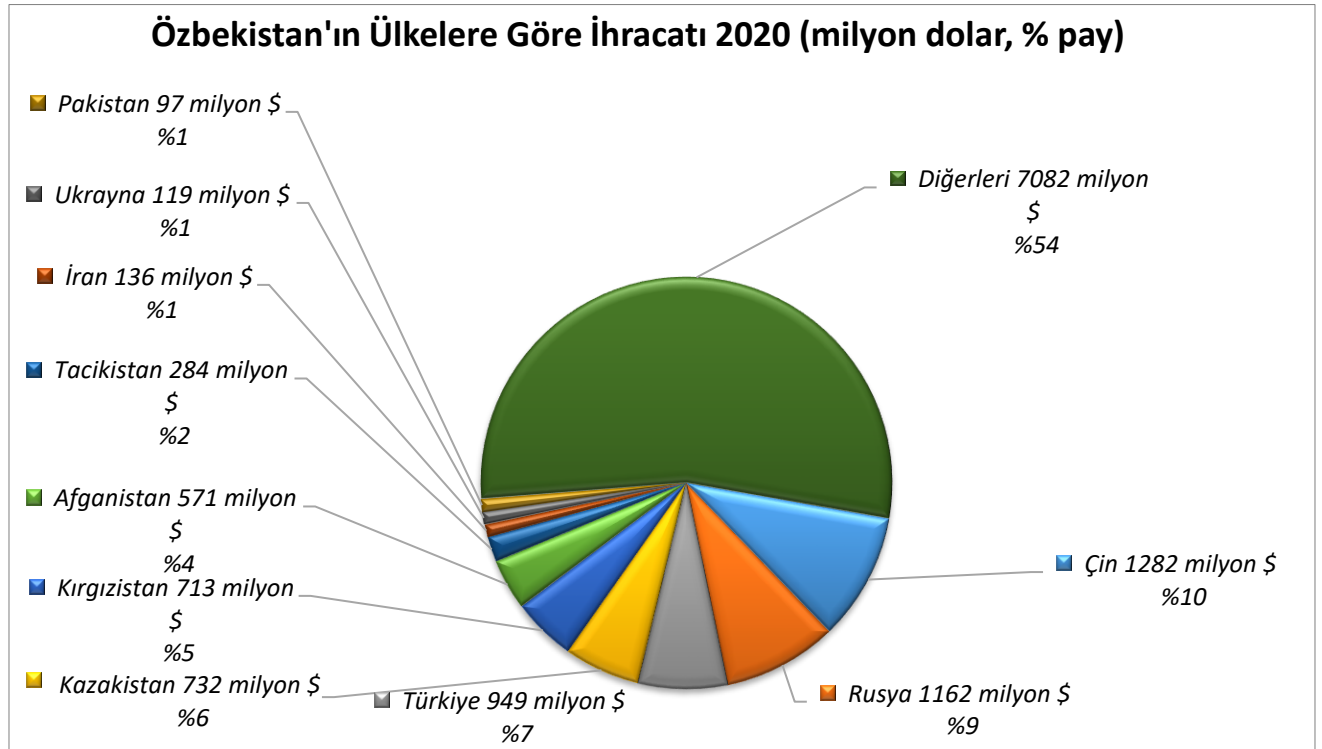
Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Ülkenin ithalatında yatırım ve tüketim malları önemli yer tutmaktadır. 2020 yılında makine, mekanik cihazlar ve aletler, motorlu kara taşıtları, demir ve çelik, elektrikli makine ve cihazlar, eczacılık ürünleri, mineral yakıtlar, yağlar plastik ve mamulleri, optic fotoğraf, ölçü, tıbbi alet ve cihazlar, hububat, ağaç ve ahşap eşya, odun kömürü ülkenin ithalatında önem arz eden ürün gruplarıdır.

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

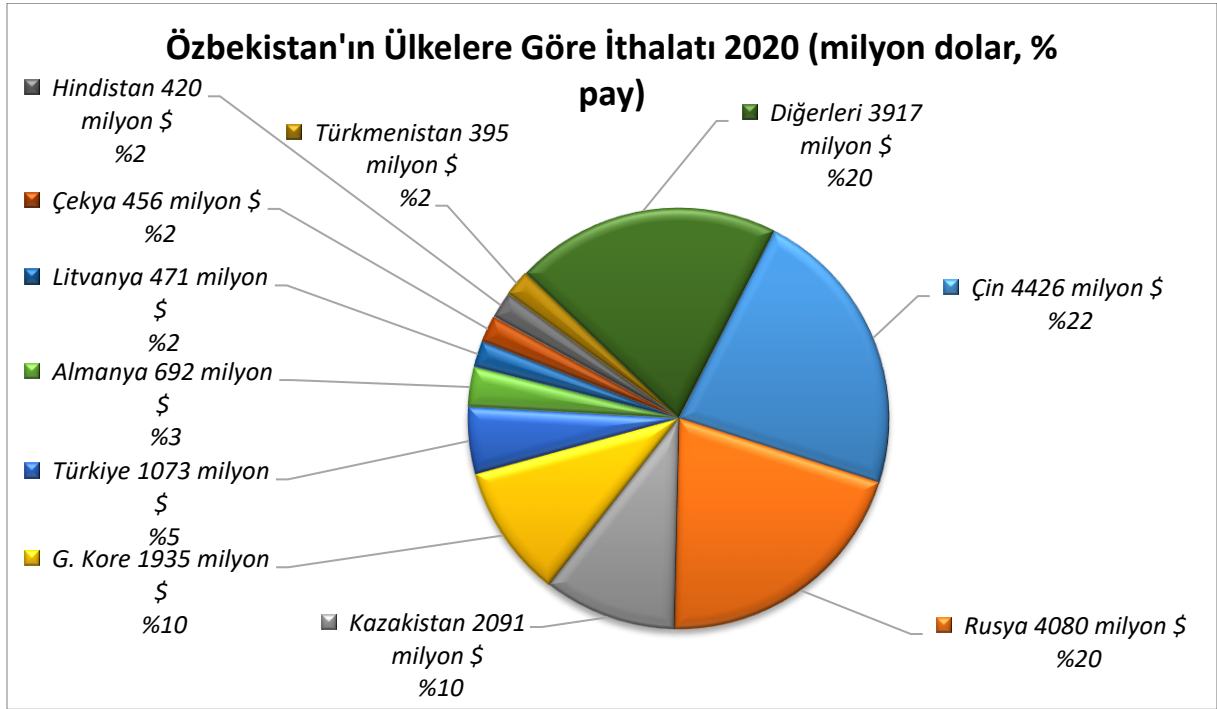

Kaynak:Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Çin 1,2 milyar dolarlık ithalatı ile Özbekistan'ın ihracatından % 10'luk payı ile en fazla pay alan ülkedir. Çin'i, Rusya, Türkiye, Kazakistan ve Kırgızistan takip etmektedir. Türkiye yaklaşık 1 milyar dolarlık ithalatı ile Kazakistan'ın ihracatından % 7 pay almaktadır.

İthalat

Kaynak:Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Çin, 4,4 milyar dolarlık ihracatı ile Özbekistan'ın ithalatından en fazla pay alan ülkedir. Çin'i Rusya, Kazakistan, G. Kore, Türkiye, Almanya, ve Litvanya takip etmektedir. Türkiye yaklaşık 1,1 milyar dolarlık ihracat ile Kazakistan'ın ithalatından % 6 pay almaktadır.

DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Dünya Bankası Doing Business Raporu'na göre Özbekistan, 190 ülke arasında 69. sırada yer almakta olup ortalama skoru yüz üzerinden 69,9'tür. İş yapma kolaylığına ilişkin alt kırılımlar itibariyle Özbekistan sıralaması ve skorları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Doing Business - Özbekistan	Sıralama (190 ülke arasında)	Skor (100 üzerinden)
İş kurma	8	96,2
İnşaat izni alma	132	61,7
Elektrik bağlama	36	86,9
Mülk kaydı	72	67,9
Kredi alma	67	65
Küçük yatırımcıyı koruma	37	70
Vergi ödemeleri	69	77,5
Dış ticaret yapma	152	58,2
Sözleşmelerin uygulanması	22	71,9
İflasın çözülmesi	100	43,5

Kaynak: Dünya Bankası (<https://www.doingbusiness.org/en/reports/global-reports/doing-business-2020>)

1. Yabancı Yatırımlara İlişkin Ülke Mevzuatı

a. Genel

b. Yabancı Sermayeye Yönelik Kısıtlamalar

i)Yabancıların Gayrimenkul Edinmeleri

Yabancılar Özbekistan'da Gayrimenkul edinme hakkına sahiptir. Gayrimenkulün fiyatı en az 600 mln SUM olmalıdır. Gayrimenkul fiyatının % 10'u miktarında devlet vergisi alınır.

ii)Yabancı Sermayeli Şirketlere Uygulanan Ayrımcılıklar

- Şirket Kuruluşunda Ayrımcılık
- Vergi Hukukunda Ayrımcılık
- Yabancıların Serbest Dolaşımı

2. Yatırım Teşvik Mevzuatı

(1) Özbekistan Cumhuriyeti'nin "Yatırımlar ve Yatırım Faaliyetleri" hakkındaki Kanunu (<https://lex.uz/docs/4664142>)

2) Özbekistan Cumhurbaşkanı'nın "Serbest Ekonomik Bölgeler faaliyetini geliştirmek ve genişletmeye yönelik ek önlemlerin alınmasına dair" Kararı
(<https://lex.uz/docs/4117767>)

- *Yabancı yatırım kapsamındaki vergisel muafiyetler (PF 3594)*

Doğrudan yabancı yatırımı çeken ve aşağıda listelenen ürünlerde uzmanlaşmış işletmeler; yasal gelir vergisi, emlak vergisi, çevre ve sosyal altyapının geliştirilmesi vergisi, mikro şirketler ve küçük işletmeler için tek vergi ödemesi ve Cumhuriyet yol fonu zorunlu kesintilerinden muaftırlar:

- Radyo elektronik endüstrisinin ürünleri ve bilgisayarlar için bileşen üretimi.
- Hafif sanayi
 - Bitmiş pamuk, yün ve karışimli kumaşların yanı sıra örme kumaşların imalatı;
 - Hazır giyim eşyalarının, trikoların, çorapların ve tekstil tuhafiyelerinin imalatı;
 - Deri imalatı, deri tuhafiyeler, ayakkabı endüstrisi.
- İpek endüstrisi:
 - İpek kumaş imalatı ve bitmiş ipek ürünleri imalatı.
- Yapı malzemeleri endüstrisi:
 - 24.03.2005 tarihli Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Ek 1a Ekinde belirtilen yeni tipte inşaat malzemeleri üretimi. No. DP-3586.
- Kanatlı eti ve yumurta sanayi üretimi.
- Gıda endüstrisi:
 - Yerel işlenmiş hammaddelerden (alkollü, alkolsüz içecekler ve tütün ürünleri hariç) işlenmiş gıda ürünleri üretimi.
- Et ve süt endüstrisi:
 - Bitmiş tipte et ve süt ürünleri, peynir ve tereyağı üretimi ile hayvansal iç organların işlenmesi için ürünler.
- Balık ve balık ürünlerinin işlenmesi ve konserve edilmesi
- Kimya endüstrisi.
- Petrokimya endüstrisi
- Tıp endüstrisi, ayrıca veteriner ilaçları için ilaç üretimi
- Ambalaj malzemelerinin üretimi
- Alternatif enerji kaynakları çerçevesinde enerji santralleri yapımı.
- Kömür endüstrisi:
 - Kömür zenginleştirme
 - Kömür briket üretimi
 - Kaya gazı endüstrisi
- Elektro ferroalyajların üretimi ve üretim amaçlı donanım.
- Makine mühendisliği ve metal işleme:
 - Makine Mühendisliği
 - Traktör ve tarım makineleri
 - İnşaat, yol ve belediye mühendisliği
 - Hafif ve gıda endüstrisi ve ev aletleri için makine mühendisliği
- Makine alet ve ekipman endüstrisi.
- Cam endüstrisi, porselen endüstrisi ve fayans endüstrisi.
- Mikrobiyoloji endüstrisi.
- Oyuncak imalatı.

- Turizm:

- Otel servisi
- Turizm hizmetleri
- Tema parklarının organizasyonu (bir eğlence parkı, farklı yaştaki ziyaretçilerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik hizmetler sunan bir ya da daha fazla tema üzerinde düzenlenmiş parklar topluluğu)

- Atık yönetimi.

Belirtilen vergi avantajları doğrudan yabancı yatırımın hacmine göre sağlanmaktadır:

- 300 bin - 3 milyon ABD Doları için 3 yıllığına;
 - 3 Milyon - 10 milyon ABD Doları için 5 yıllığına;
 - 10 Milyon ABD Dolarının üzerindeki yatırımlar için 7 yıllığına
- Muafiyet sağlanmaktadır.

Yukarıda bahsedilen vergi avantajları aşağıdaki koşullara tabidir:

- Taşkent şehri ve Taşkent bölgesi hariç, bu girişimlerin tüm şehirlerde ve ülkenin kırsal yerleşim bölgelerinde olması (Turizm ve atık yönetimi alanları dışında),
- Özbekistan Cumhuriyeti devlet garantisi kapsamında olmayan yabancı yatırımlar olması,
- Yabancı katılımcıların girişimin kayıtlı sermayesindeki payının en az yüzde 33 olması,
- Serbestçe çevrilebilir para birimleri veya yeni modern teknolojik donanımlar şeklindeki yabancı yatırımlar olması,
- İşletmenin daha da gelişmesi amacıyla bu faydaların sağlanması sırasında elde edilen gelirin (vergi muafiyetlerinden elde edilen kazancın) en az yüzde 50'sinin yeniden yatırıma yönlendirilmesi gerekmektedir.

- *Serbest ekonomik bölgeler kapsamındaki vergisel muafiyetler (PF 4853)*

Serbest ekonomik bölge katılımcısı, arazi vergisi, gelir vergisi, tüzel kişiler mülkiyet vergisi, mikro şirketler ve küçük işletmeler için tek vergi ödemesi, ayrıca Cumhuriyet yol fonu ve Özbekistan Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı ve Özbekistan Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı'na bağlı eğitim ve tıbbi kurumların maddi ve teknik destek kapsamındaki teknik kalkınma fonu için getirilen zorunlu kesintilerden;

Özbekistan'da üretilmeyen ve projelerin gerçekleştirilmesi çerçevesinde Özbekistan Cumhuriyeti Ekonomi ve Sanayi Bakanlığı'na bağlı "Projelerin ve ithalat sözleşmelerinin kapsamlı inceleme merkezi"nin eşyalar listesinin kapsamlı incelemesinin sonuçlarına dayanarak (PF 4853)(aşağıda bkz.) ithal edilen yapı malzemelerinin gümrük vergilerinden (gümrük işlemleri ücreti hariç);

Kendi üretim ihtiyaçları için ithal edilecek ekipman, hammadde, malzeme ve bileşenlere yönelik gümrük vergilerinden (gümrük işlemleri ücreti hariç) muaftırlar.

Belirtilen vergi avantajları doğrudan yabancı yatırımın hacmine göre sağlanmaktadır:

- 300 bin - 3 milyon ABD Doları için 3 yıllığına;
- 3 Milyon – 5 milyon ABD Doları için 5 yıllığına;
- 5 Milyon – 10 milyon ABD Doları için 7 yıllığına;

- 10 milyonun üzerindeki yatırımlar – son 5 yıl geçerli olan vergi oranlarından yüzde 50 daha düşük gelir vergisi oranları ve tek vergi oranları kullanılarak için – 10 yıllığına muafiyet sağlanmaktadır.

Yukarıda bahsedilen vergi avantajları aşağıdaki koşullara tabidir:

- Faaliyetler başladıktan sonra ikinci mali yılın sonuçlarına göre, iki yıl boyunca yıllık üretimin en az yüzde 25'ini ve sonraki yıllarda en az yüzde 50'sini ihraç etmek gerekmektedir.

Bu koşulun yerine getirilmemesi durumunda, bir işletmenin serbest ekonomik bölgesinin bir katılımcısının durumu ve daha önce verilmiş olan ayrıcalıklar iptal edilecektir.

Faydalı Linkler

www.lex.uz

www.invest.gov.uz

4. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

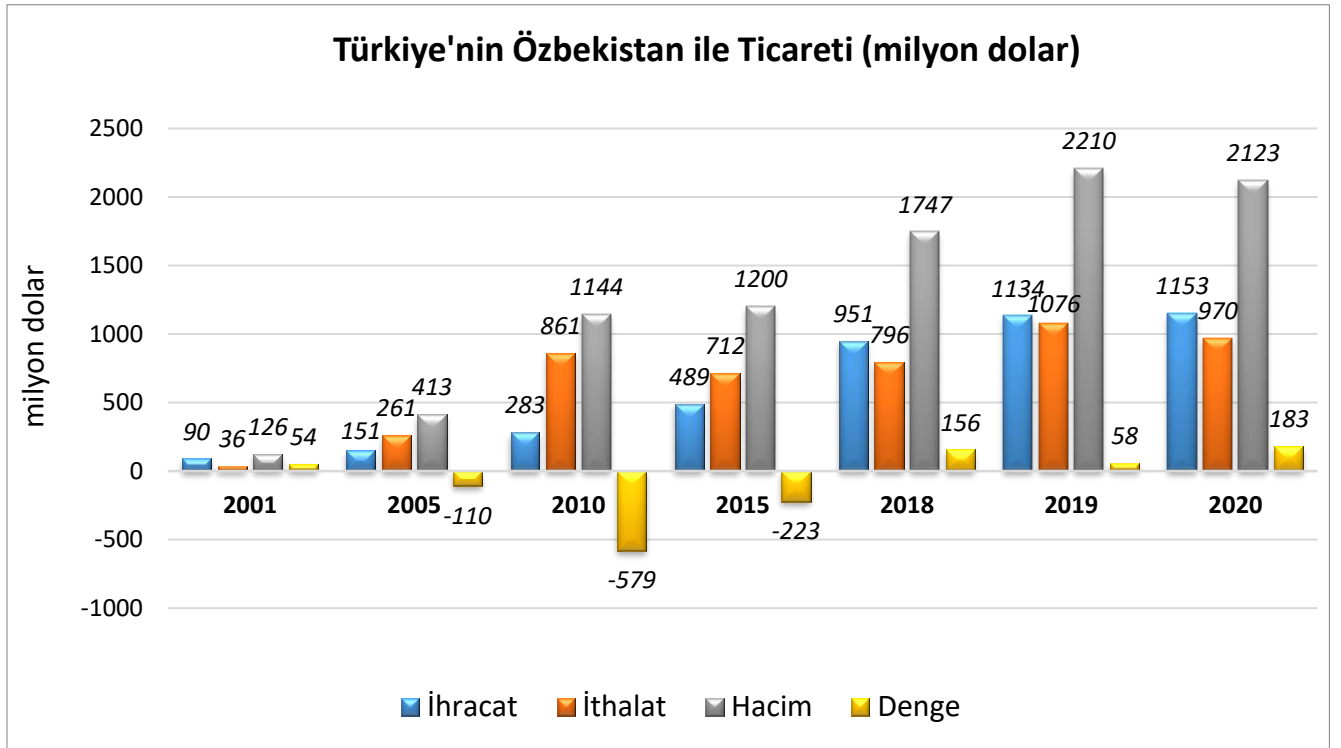
Türkiye Özbekistan arası ticaret hacmi yıllar itibarıyla istikrarlı biçimde artış kaydetmektedir. 2000’li yılların başında 126 milyon dolar seviyelerinde olan dış ticaret hacmimiz 2 milyar dolar seviyesini aşmış durumdadır.

2018 yılına kadar Özbekistan ile ticaretimizde dış ticaret açığı verirken ülkemiz 2018 -2020 yıllarında dış ticaret fazlası verir duruma gelmiştir. 2020 yılında Özbekistan ile ticaretle Türkiye’nin 183 milyon dolar dış ticaret fazlası verdiği gözlenmektedir.

2020 yılında ülkeye ihracatımız 1.153 milyar dolardır. (bir önceki yıla göre % 1,7 artış) 2020 yılında ihracat yaptığımız ülkeler arasında 35. Sıradadır.

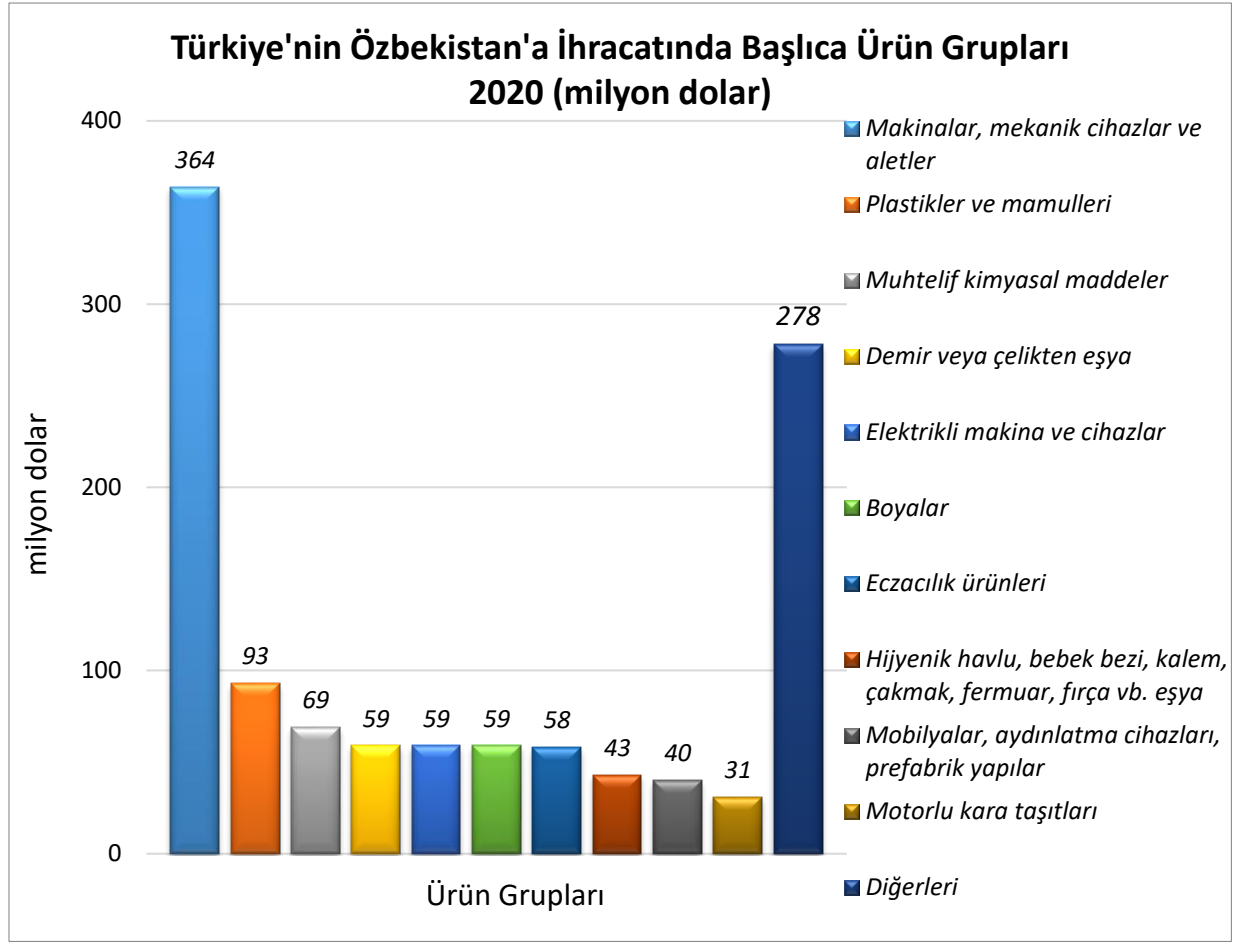
2020 yılında ülkeden ithalatımız bir önceki yıla göre % 10 azalarak 970 milyon dolar olmuştur. 2020 yılında ithalat yaptığımız ülkeler arasında 39. sıradadır.

Türkiye-Özbekistan Dış Ticareti

Kaynak:Trademap

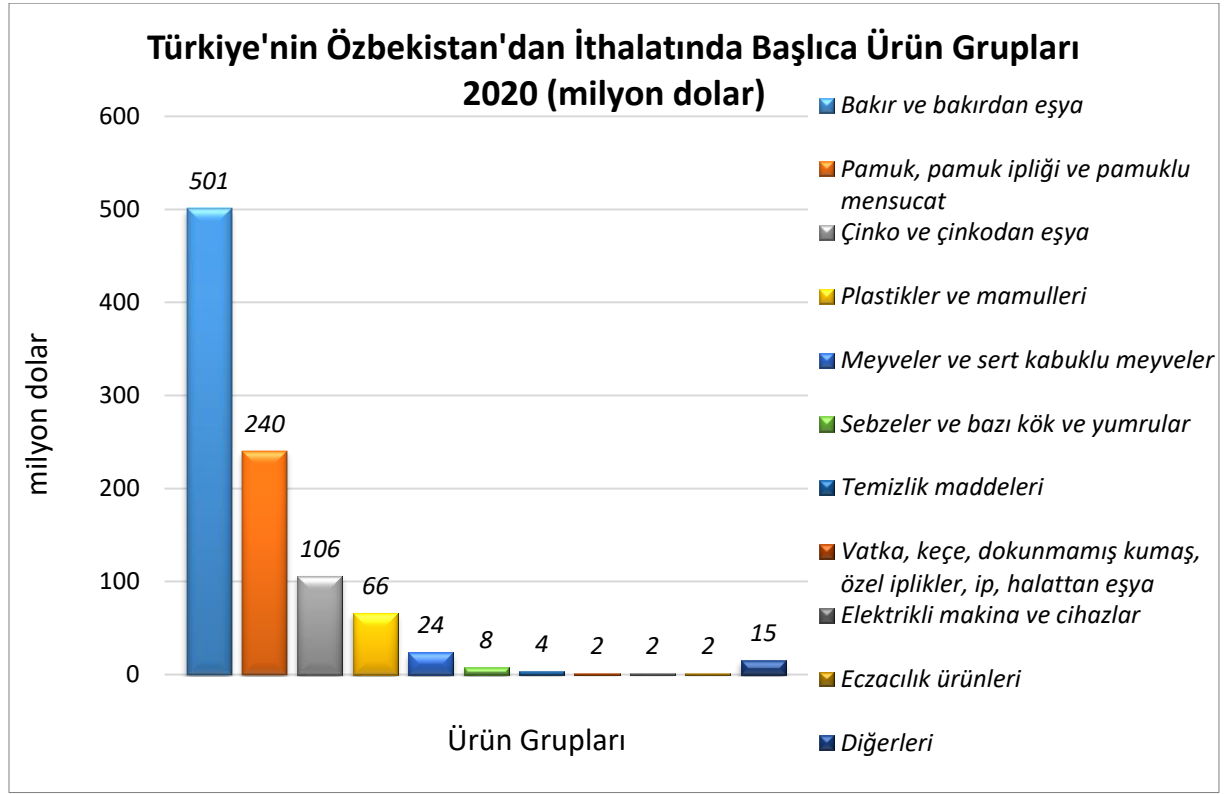
Türkiye'nin Özbekistan'a İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Özbekistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

EKLER:***EK-1: Özbekistan'ın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)***

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2018	2019	2020	Pay (% 2020)	Değişim (% 2019- 2020)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			10 920 700	14 344 696	13 127 295	100	-8,5
1.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	0	0	5 804 440	44,2	100
2.	5205	Pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç) (ağırlık itibarıyla pamuk oranı >=%85 ve perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	722 603	919 772	934 000	7,1	1,5
3.	7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	508 686	560 055	580 697	4,4	3,7
4.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	2 453 903	2 296 084	478 140	3,6	-79,2
5.	3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	409 058	371 134	263 088	2	-29,1
6.	1101	Buğday unu	70 085	104 576	218 610	1,7	109
7.	0713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	143 402	179 793	194 517	1,5	8,2
8.	0809	Kayısı, kiraz, şeftali, erik ve çakal eriği (taze)	251 826	195 675	188 438	1,4	-3,7
9.	0806	Üzümler (taze/kurutulmuş)	179 721	223 733	188 254	1,4	-15,9
10.	8703	Otomobiller	29 253	121 549	170 736	1,3	40,5
11.	6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	94 255	111 802	165 014	1,3	47,6
12.	7901	İşlenmemiş çinko	188 725	204 837	151 692	1,2	-25,9
13.	5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	222 136	281 638	146 866	1,1	-47,9
14.	2716	Elektrik enerjisi	167 194	101 836	133 193	1	30,8
15.	7106	Gümüş (altın veya platin yaldızlı gümüş dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	0	0	116 140	0,9	100

Kaynak: Trademap

EK-2: Özbekistan'ın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2018	2019	2020	Pay (% 2020)	Değişim (% 2019- 2020)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			17 312 259	21 855 139	19 955 151	100	-8,7
1.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	756 601	821 996	1 029 241	5,2	25,2
2.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	960 004	841 128	911 961	4,6	8,4
3.	1001	Buğday ve mahlut	274 884	364 266	556 494	2,8	52,8
4.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	498 941	623 880	537 807	2,7	-13,8
5.	8703	Otomobiller	319 239	440 138	475 140	2,4	8
6.	8474	Toprak, taş, metal cevheri vb. ayıklama, eleme, tasnif, ayırma, yıkama, kırma, öğütme, yoğurma, kalıplama vb. Makinaları	309 662	538 671	459 584	2,3	-14,7
7.	8417	Sanayi veya laboratuvarlara mahsus elektrikli olmayan fırınlar ve ocaklar (çöp yakma fırınları dahil)	39 550	151 310	408 406	2	169,9
8.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	104 062	225 915	384 775	1,9	70,3
9.	7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik ≥600 mm (kaplanmış)	359 506	373 717	380 482	1,9	1,8
10.	4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm	357 646	319 329	320 475	1,6	0,4
11.	8479	Kendine özgü bir fonksiyonu olan diğer makinalar ve mekanik cihazlar	130 400	212 810	269 428	1,4	26,6
12.	8429	Buldozerler, greyderler, toprak tesviye makinaları, skreyperler, mekanik küreyiciler, ekskavatörler, yol silindirleri vb	306 209	364 571	262 981	1,3	-27,9
13.	9406	Prefabrik yapılar	183 629	423 409	255 570	1,3	-39,6
14.	8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	202 339	342 552	253 390	1,3	-26
15.	1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	336 607	265 718	240 033	1,2	-9,7

Kaynak: Trademap

EK-3: Özbekistan'ın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2018	2019	2020	Pay (% 2020)	Değişim (% 2019- 2020)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		10 920 700	14 344 696	13 127 295	100	-8,5
1.	Çin	2 120 927	1 767 642	1 282 105	9,8	-27,5
2.	Rusya	1 636 681	2 067 207	1 161 766	8,9	-43,8
3.	Türkiye	865 828	1 149 658	949 066	7,2	-17,4
4.	Kazakistan	1 219 611	1 237 315	732 315	5,6	-40,8
5.	Kırgızistan	251 150	635 158	712 544	5,4	12,2
6.	Afganistan	467 087	454 350	570 571	4,3	25,6
7.	Tacikistan	136 940	190 305	284 257	2,2	49,4
8.	İran	164 373	208 515	135 877	1	-34,8
9.	Ukrayna	92 674	108 799	119 322	0,9	9,7
10.	Pakistan	29 337	93 753	97 380	0,7	3,9
11.	Türkmenistan	35 231	51 489	74 194	0,6	44,1
12.	Polonya	36 359	39 936	56 759	0,4	42,1
13.	Azerbaycan	30 152	48 812	51 104	0,4	4,7
14.	Beyaz Rusya	37 467	44 385	37 256	0,3	-16,1
15.	Letonya	34 652	32 856	31 692	0,2	-3,5

Kaynak: Trademap

EK-4: Özbekistan'ın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2018	2019	2020	Pay (% 2020)	Değişim (% 2019- 2020)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		17 312 259	21 855 139	19 955 151	100	-8,7
1.	Çin	3 539 417	5 052 269	4 425 626	22,2	-12,4
2.	Rusya	3 382 752	3 974 225	4 079 758	20,4	2,7
3.	Kazakistan	1 509 389	1 878 388	2 091 366	10,5	11,3
4.	G. Kore	1 936 163	2 524 435	1 934 612	9,7	-23,4
5.	Türkiye	1 096 622	1 296 689	1 072 526	5,4	-17,3
6.	Almanya	699 749	884 310	691 915	3,5	-21,8
7.	Litvanya	276 609	441 907	471 193	2,4	6,6
8.	Çekya	63 595	147 432	456 151	2,3	209,4
9.	Hindistan	252 030	319 162	420 144	2,1	31,6
10.	Türkmenistan	237 798	388 801	395 080	2	1,6
11.	Letonya	382 410	310 165	326 258	1,6	5,2
12.	İtalya	258 534	352 516	323 885	1,6	-8,1
13.	Ukrayna	326 246	263 900	313 607	1,6	18,8
14.	Beyaz Rusya	373 362	279 272	213 895	1,1	-23,4
15.	ABD	314 170	498 022	211 549	1,1	-57,5

Kaynak: Trademap

Ek-5: Türkiye'nin Özbekistan'a İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2018	2019	2020	Pay (%, 2020)	Değişim (%, 2019- 2020)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			951 458	1 134 228	1 153 282	100	1,7
1.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	8 748	6 762	56 139	4,9	730,2
2.	9619	Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	33 577	34 879	40 567	3,5	16,3
3.	8424	Sıvı veya tozları püskürtmeye, dağıtmaya mahsus mekanik cihaz, yangın söndürme cihazları, yangın ve kum püskürtme mak.	14 359	21 924	37 473	3,2	70,9
4.	8451	Dokuma ipliklerin, mensucatin yıkanması, temizlenmesi, kurutulması, ütülenmesi, sarılması, katlanması vb için makineler	36 643	41 785	34 176	3	-18,2
5.	8437	Tohum, hububat, kuru baklagilleri temizleme, tasnif etme ayıklama ve öğütmeye mahsus makina ve cihazlar	18 601	35 706	30 995	2,7	-13,2
6.	9406	Prefabrik yapılar	20 867	28 301	25 170	2,2	-11,1
7.	8479	Kendine özgü bir fonksiyonu olan diğer makineler ve mekanik cihazlar	27 476	24 130	22 322	1,9	-7,5
8.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	39 278	34 726	21 952	1,9	-36,8
9.	3907	Poliasetaller, diğer polietilerler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialisterler, vb. (ilk şekilde)	14 867	16 804	19 769	1,7	17,6
10.	8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	13 213	8 304	18 555	1,6	123,4
11.	3809	Mensucat, kâğıt, deri vb. için apre veya finisaj müstahzarları, müstahzar haşıl ve apreler, müstahzar merdanlar	11 532	14 991	18 431	1,6	22,9
12.	3204	Sentetik organik boyayıcı maddeler, fluoressanlı aydınlatma maddeleri veya lüminofor olarak kullanılan organik ürünler	16 905	14 476	17 319	1,5	19,6
13.	3917	Plastikten hortumlar, borular ve bağlantı elemanları (manşon, nipel, dirsek, flanşlar, vb.)	12 304	15 990	14 848	1,3	-7,1
14.	3815	Reaksiyon başlatıcılar, hızlandırıcılar, katalitik müstahzarlar	726	968	14 698	1,3	1418,4
15.	5402	Sentetik filament iplikleri (dikiş ipliği hariç) (perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	9 334	13 450	14 397	1,2	7

Kaynak: Trademap

Ek-6: Türkiye'nin Özbekistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2018	2019	2020	Pay (%, 2020)	Değişim (%, 2019- 2020)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			795 545	1 076 194	970 025	100	-9,9
1.	7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	292 488	482 686	375 745	38,7	-22,2
2.	5205	Pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç) (ağırlık itibarıyla pamuk oranı >=%85 ve perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	122 652	190 902	209 757	21,6	9,9
3.	7901	İşlenmemiş çinko	99 469	139 200	106 398	11	-23,6
4.	7408	Bakır teller	83 406	92 831	72 408	7,5	-22
5.	3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	104 846	69 239	61 825	6,4	-10,7
6.	7411	Bakırdan ince ve kalın borular	19 852	25 376	26 398	2,7	4
7.	5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	5 088	4 413	25 076	2,6	468,2
8.	7419	Bakırdan diğer eşya:	9 793	14 175	14 592	1,5	2,9
9.	802	Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	13 159	9 993	10 773	1,1	7,8
10.	7407	Bakır çubuklar ve profiller	2 345	7 526	10 515	1,1	39,7
11.	806	Üzümler (taze/kurutulmuş)	0	0	10 160	1	0
12.	5202	Pamuk döküntüleri	339	812	5 251	0,5	546,7
13.	711	Geçici olarak konserve edilmiş sebzeler	4 217	3 429	4 207	0,4	22,7
14.	3404	Suni mumlar ve müstahzar mumlar	3 270	5 918	4 037	0,4	-31,8
15.	713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	780	1 313	3 402	0,4	159,1

Kaynak: Trademap